

Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, 1921-09-10, iš Baibokų - į Būgius

Laukų ramybė paskendo meilėj.

Laukų ramybė paskendo meilėj.
Per žemę saulė karoliais rieda.
Ir dūšioj saulė. Ir dūšia gieda:
Laukų ramybė paskendo saulėj,
Ir paskutinį rudens žiedą
Kaip slaptą laimę priglaudžiu gailiai.
Per žemę saulė karoliais rieda.
Laukų ramybė paskendo meilėj.

Vakaruojū vasarienoj.
Jau taip žvaigždžių parašyta,
Kad nedalioj baigdams dieną
Ištremty sutiktum kitą.
Vakaruojū vasarienoj
Nesuverdamas blakstienų:
Tiek jaunų žiedų nuskinta -
Ir pasaulis nedabinta!

Mano pievos našlaitėlė[,]
Kur išaugo vienai viena,
Beklajodams rudens dieną,
Nuraškiau našlaičių gėlę.
Ir širdis vogčia sugėlė -
Rudens laimėj slenka diena -
Pats našlaitis vienai vienas -
Kur padėsiu liūdną gėlę?..

Nuogos dirvos, nuogos pievos.
Liūdnas lauke skamba laikas.

Lyg rūstybėj senas Dievas
Paskandino dirvas, pievas[,]
Lyg ir aš ne jojo vaikas.
Gedulingas skamba laikas...
Ar ir aš kaip mano Dievas
Vis tebūsiu gėdos vaikas?.. [1]

Per lygius laukus dūmodams slenku.
Rasoja dirvos ir spindi pievos.
Iš marių vėjas vaitoja gailiai.
Pažvelgiu tyliai į margas liepas,
Į vasarojų - į liūdną dalią -
Visur pasėta liūdėjims vienas,
Visur nutiesta šilkinės gijos [-]
Ir spindi saulėj, ir saulėj liūdi.
Iš marių vėjas vaitoja gailiai
Ir meilė mano - kaip marių vėjas.
Vilnys užaina - žaibuoja bokštai[,]
Žemčiūgus beria ir laimės šviesą.
Vilnys nueina - belieka tyrai
Ir tyrų vėjas, ir sausa gėla.
Paimtum[,] rodos[,] į saują smilčių,
Pabertum saulėj pavėjui lėkti -
Žiūrėtum dieną ir juoktais naktį -
Kaip lekia smiltys, kaip dūšia verkia...
O marių vėjas vaitoja gailiai,
Ir meilė mano - kaip marių vėjas. [2]

Vėla naktis, bet valandų aš neskaitau. Tiktai sodas sidabrinu mėnesienos šydu nuklotas, tiktai rudens liepos mėnesienoj debesėliais niūkso. Aš ir nežinau, kur aš esu ir ką galvoju. Vėla naktis - bet aš nežinau nei jos pradžios, nei pabaigos. Ne, aš niekumet neužmiršiu, kaip tu manęs paklausei: [„Juk aš visa tau atidaviau - tai ko tu daugiau nori?“ - O, aš noriu labai daug - aš noriu, kad pasaulis dangaus giesmėj paskęstų, aš noriu, kad dangus nusileistų ant žemės ir tarptų: aš noriu, kad tavo akyse ugnikė degtų! Kad Tavo akyse ugnikė degtų! Tuomet aš būsiu viešpats! Tuomet kalnai bus perregimi ir žvaigždės širdy - tuomet aš meilėj pasigersiu - -

Taip juk aš laimingas esu. Jau vėla naktis – o aš dar tiek darbo turiu – dar tiek turiu Tau padūmoti! Ha, tau padūmoti! Arba – tau pasaką pasakyti. Juk šandie subatvakaris, šandie Dievas žiūri į pasaulį ir gėris savaitės darbu – tai aš nežiūrėsiu in Tave ir nesidžiaugsiu Tavo jaunyste – juk Tu mano esi!

Aš galvoju – šandie subatvakaris, šandie vėlės išganymo laukia – šandie žmonijos krūtinė atilsiu alsuoja. Rytoj kelsis maldos, skambės varpai ir vargonai, o aš – kaip aš nebūsiu tos, kuriai mano siela tiek maldų kartoja, kuriai širdis tiek užuomaršos ugdo – kuri yra mano gyvenimas ir amžinas atilsis – kaip aš nebūsiu šandie Tavo!

- - - - -

„Aš Tau juk visa atidaviau!“ –

O, ne! Tu negalėjai man visa atiduoti, nes tu ir pati nežinai[,] nė kas tu esi, nė ką tu turi! Net ir aš pats ištisą naktį apie tai dūmodamas nerandu žodžių pasakyti, kas tu man esi ir ką tu turi!

Ir kaip tu man galėtum atiduoti tą ugnikę, kuri tavo akyse dega, kuri yra nemirštama, kuri yra amžina, kuri yra nuo tavo esybės neatidalinama! Kaip Tu galėtum atiduoti tą ugnikę, nuo kurios priklauso būt ar nebūti pasauliui! Juk tojoj ugnikėj jungias tavo kūnas ir siela, juk jojoj tavo esybė reiški. Ir kiek kaitrai tavo kūną bučiuotau, ir kiek svaigulingos jo kvėpmenos būtų[,] ir kokiais spinduliais jisai virpėtų – tavo ugnikės vis vien bus amžino gyvenimo pamėnai!

Ar atmeni – kai tos ugnikės užsidegė akyse – kaip mums gera pasidarė. Aš tuomet visą visą tave savyje pajaučiau. Aš tuomet žinojau, kad man daugiau nieko nereikia. Ir jeigu dabar aš visa naktis dūmoju, tai tik apie tave tokią, kai Tavo akyse ugnikės dega. Ir jeigu dabar mano mintys lengvos yra, tai tik todėl, kad aš tavy jaunystės amžinastį regėjau! Ir man rodos, kai žmoguje tokia ugnis dega – kiekvienas jo žygis yra dieviškas, kiekvienas jo atdūsis yra palaimintas! Ir aš myliu tave – dievišką! Tave [-] degančią ir virpančią! Ir mano mintys lengvos šandie!

Rytoj sekmadienis. Ir kai tekanti saulė pažvelgs į mano akis – aš Tavo, mergužė, vardą minėsiu –

Taip tylu aplinkui. Naktis[,] rodos[,] lėkdama skamba ar tik mano ausyse – nežinau. Bet aš tau dūmoju. Tu jau miegi turbūt. Bet ar jauti tu, kaip aš kaitriai, kaitriai tave visą bučiuoju? O, aš jaučiu, kaip tu alsuoji, kaip galvūžė tavo nulenkus, kaip krūtinė puruoja, kaip Tavo sapnas skrenda – – Ir bučiuoju Tave dar kaitriau. Kad Tu priglustum, kad sutirptum, kad tavo akių ugnikė būtų dar kaitresnė.

Dar, dar kartą tavo kūną paglostyt, Tavo galvą priglaust, tavo krūtinę išbučiuot – dar kartą prieš užmigiant tavo sapną palydėt, Tavo mintis pasergėt, tavo jaunyste pasidžiaugt!

Dar kartą Tau labanaktis pasakyt – tave palaimint – ir apsvaigt!

Bol.

Sekmadienio rytas.

Brolis [3] važiuoja Vabalninkan. Aš lieku namie. Šandie vėlei daug saulės.

Šandie visa diena – Tau –

Jei Tėvui [4] geras ūpas – atiduok jam labų dienų –

T. Bol.

Vandai Daugirdaitei
Viekšniai,

KOMENTARAI

- [1] Eilėraščių ciklo „Krikštolėliai“, įtraukto į poezijos rinkinį „Dievų takais“, ankstyvas variantas dar be pavadinimo; vėliau taisytas, keičiant struktūrą, kitaip išdėstant atskirus eilėraščius, iš kurių vienas „[Per lygius laukus dūmodams slenku]“ tapo savarankiškas; vėliausią redakciją ir teksto istoriją žr. in: Balys Sruoga, *Raštai*, t. 1: *Poezija*, parengė Algis Samulionis, redagavo Donata Linčiuvienė, Vilnius: Alma littera, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1996, p. 195–196, 782–783.
- [2] Eilėraščių ciklą „Krikštolėliai“ pratęsia eilėraščio be pavadinimo „[Per lygius laukus dūmodams slenku]“, neįėjusio į poezijos rinkinius, ankstyvas variantas; vėliausią redakciją ir teksto istoriją žr. in: Balys Sruoga, *Raštai*, t. 1: *Poezija*, parengė Algis Samulionis, redagavo Donata Linčiuvienė, Vilnius: Alma littera, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1996, p. 270, 796.
- [3] Aniolas Sruoga (1890–1936), Balio Sruogos brolis, ūkininkavęs Baibokuose.
- [4] Kazimieras Daugirdas (1865–1946), veterinarijos specialistas, miškininkas, Būgių dvaro prie Vieکشnių savininkas, Vandos Daugirdaitės tėvas. 1920 m. iš Ukrainos grįžo į Būgius ir ėmėsi ūkininkauti.